

Universitas Chydenius

KOKKOLAN
YLIOPISTOKESKUS
CHYDENIUksen
ASIAKASLEHTI

3/2013

Neljännesvuosisata LUOKANOPETTAJAKOULUTUSTA KOKKOLASSA

Universitas Chydenius

- 3 Pääkirjoitus
- 4 "Upeeta, mahtavaa"
- 6 Erityisopettajaksi yliopistokeskuksessa
- 8 Koulutus kohtaa Alfa
- 10 Koululaiset sadonkorjuussa yliopistokeskuksessa
- 11 Töissä Chydiksessä: Riitta Rauhala
- 12 Uudisraivaamisen henki toi yliopiston Kokkolaan
- 14 Yhteistyötä liki 30 maassa
- 16 Tutkimusmenetelmän rajoitteet ymmärrettävä
- 17 Soveltavasta kemiasta ensimmäinen väitös
- 18 Rauno Perttula on vuoden aikuisopiskelija Uutta henkilökuntaa
- 19 Nahkatehtaan kummitus

s. 6

s. 11

s. 12

KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUksen ASIAKASLEHTI

PÄÄTOIMITTAJA: Tanja Risikko, puh. 040 1952 037 • **TOIMITUSKUNTA:** Kari Ilmonen, Anne Jokela, Lauri Tuomi-Nikula, Päivi Vuorio
KÄÄNNÖKSET: Stina Hallman • **TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTIOSOITE:** info@chydenius.fi • **TAITTO:** Creamedia • **PAINOPAikka:** Forsberg Rahkola
PAINOMÄÄRÄ: 5 000 • **ISSN** 1795-2808 • Seuraava numero ilmestyy helmikuussa 2014. • **KANNEN KUVAT:** Maija Ylihirsilä keskittyy opettajankoulutuksen bändisoittoharjoituksissa. Luokanopettajien aikuiskoulutusta onnitteltiin 25-vuotisjuhlassa. Opiskelijat Anu Seppänen ja Susanna Hietaharju rakentavat pöytäteatterin esi- ja alkuopetuksen opinnoissa. Kuvat: Päivi Vuorio.

KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUS
 www.chydenius.fi

POSTIOSOITE: PL 567, 67701 Kokkola • KÄYNTIOSOITE: Talonpojankatu 2 B, 67100 Kokkola • PUHELIN: (06) 8294 111 • TELEFAX: (06) 8294 202

KILPAILUKYKYÄ JA KIRJAINLYHENTEITÄ

Tässä UC-lehdessä kerrotaan Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen luokanopettajien aikuiskoulutuksen, Laikon, 25-vuotisjuhlasta. Vuosien aikana on valmistunut tuhatkunta luokanopettajaa Keski-Pohjanmaan ja valtakunnan opettajapulaa helpottamaan. Koulutuksen vaikutukset näkyvät ja yksikkö on edelleen kehityksen kärjessä.

Koulutuksella ja tutkimustoiminnalla on merkitystä yhteiskunnan kehittymiselle. Yliopistot yleensä määrittelevätkin yhteiskunnallisen vuorovaikutuksensa, YVV:n, juuri näiden kahden perustehtävänsä kautta. Kuitenkin YVV on erikseen nimetty yliopistojen kolmanneksi tehtäväksi. Valtakunnan suurten kaupunkien ulkopuolella toimiville korkeakouluille yhteiskunnallinen vuorovaikutus on arvatenkin tärkeämpi kuin isoilla kampuksilla. Yliopistokeskuksille YVV ja alueellinen vaikuttavuus on jo itsessään toiminnan perusta ja oikeutus.

Maakuntajohtajilta lähteneestä aloitteesta Korkeakoulujen arviointineuvosto KKA toteutti korkeakoulujen yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen arvioinnin keväällä 2013. Kohteena olivat sekä yliopistot yliopistokeskuksineen että ammattikorkeakoulut.

KKA:n tekemän arvioinnin lähtökohdissa on kiteytetty arvioinnin tärkein pointti. Suomen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulee yhdessä edistää Suomen kansainvälistä kilpailukykyä. Korkeakoulujen vaikuttavuutta tulee arvioida, mitata ja kehittää tästä näkökulmasta. KKA:n arviointiraportti valmistui

nopeassa aikataulussa, ja tulokset ja suositukset on kirjoitettu melko yleisellä tasolla. Nyt alkaakin vasta varsinainen työ, kun kerättyä laajaa aineistoa aletaan tarkemmin analysoida. KKA:n tavoitteena on tehdä syksyn aikana esitys opetus- ja kulttuuriministeriölle YVV:n arviointimittaristosta.

Yksi konkreettinen uusi lähitulevaisuuden keino osaamisen lisäämiseksi voi olla korkeakoulutettujen uudet erikoistumiskoulutukset. Tätä ERKO-kokonaisuutta valmistelevan valtakunnallisen työryhmän muistiossa osoitetaan, että asiantuntijuutta ei tuoteta kerralla valmiiksi, vaan tarvitaan kehittymistä työelämässä sekä tavoitetta tukevia, monipuolisia korkeakoulupalveluja. ERKO-työryhmän esitys mahdollistaa sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erilliset erikoistumiskoulutukset että yhdessä toteutetut ratkaisut. Muistiossa korostetaan laaja-alaista yhteistyötä eli yliopistojen ja eri yksiköiden yhteenliittymiä sekä yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken. Suomen yliopistokeskusten verkosto pitää suunnitelmia erittäin sopivina yliopistokeskusten toimintaprofiiliin koulutuksellisen tasa-arvon varmistamisessa. Myös lähtökohdat yliopistokeskusten ja ammattikorkeakoulujen yhteisille erikoistumiskoulutusten toteuttamiselle ovat hyvät.

Olen kiinnostunut, jopa innoissani.

Tanja Risikko, johtaja

KONKURRENSKRAFT OCH INITIALFÖRKORTNINGAR

I detta nummer av UC berättas om att vuxenutbildningen av klasslärare, Laiko, vid Karleby universitetscenter Chydenius firar 25-årsjubileum. Under årens lopp har omkring tusen klasslärare utexaminerats för att råda bot på lärarbristen i Mellersta Österbotten och i landet i övrigt. Effekterna av utbildningen märks och enheten ligger fortfarande i utvecklingens framkant. Utbildning och forskning är viktiga för samhällsutvecklingen. Universitetet definierar också i allmänhet sin samhällseliga växelverkan, SVV, genom dessa två grundläggande uppgifter. Ändå har SVV särskilt nämnts som universitetens tredje uppgift. För högskolor som är verksamma utanför de stora städerna i landet är samhällselig växelverkan förmodligen viktigare än på stora campus. För universitetscentren utgör SVV och regional genomslagskraft redan i sig en grund och ett berättigande för verksamheten.

På initiativ av landskapsdirektörerna genomförde Rådet för utvärdering av högskolorna RUH en utvärdering av högskolornas samhällseliga växelverkan våren 2013. Utvärderingen gällde både universitetet med sina universitetscenter och yrkeshögskolorna.

I utgångspunkterna för den utvärdering som RUH har gjort sammanfattas kärnan i utvärderingen. Universitetet och yrkeshögskolorna i Finland ska tillsammans främja Finlands internationella konkurrenskraft. Högskolornas genomslagskraft ska bedömas, mätas och utvecklas ur detta perspektiv. RUH:s utvärderingsrapport blev färdig på kort tid, och resultaten och rekommendationerna är skrivna på en ganska allmän nivå. Först nu inleds det egentliga arbetet, när det insamlade omfattande materialet ska börja analyseras närmare. RUH siktar på att under hösten göra en framställan till undervisnings- och kulturministeriet om utvärderingsinstrumenten för SVV.

En ny konkret metod att öka kompetensen inom den närmaste framtiden kan vara de nya specialiseringsutbildningarna

för högskoleutbildade. I promemorian från den rikstäckande arbetsgrupp som bereder dessa s.k. ERKO-specialiseringsutbildningar påvisas att expertis inte fås fram på en gång, utan det behövs utveckling i arbetslivet samt mångsidiga högskoleutbildningar som stöder målet. ERKO-arbetsgruppens framställan möjliggör både separata specialiseringsutbildningar för universitet och yrkeshögskolor och gemensamt genomförda lösningar.

I promemorian poängteras brett samarbete dvs. allianser av universitet och olika enheter samt samarbete mellan universitet och yrkeshögskolor. Nätverket av universitetscenter i Finland finner planerna mycket lämpliga för universitetscentrens verksamhetsprofil med tanke på säkerställandet av jämlikhet i utbildningen. Även utgångspunkterna för universitetscentrens och yrkeshögskolornas gemensamma genomförande av specialiseringsutbildningarna är goda.

Jag är intresserad, rent av entusiastisk.

Tanja Risikko, direktör

UPEETA, mahtavaa!*

TEKSTI JA KUVA: Päivi Vuorio

Yliopistokoulutuksen huippuyksikkönä palkittu luokanopettajien aikuiskoulutus eli laiko on tullut 25 vuoden ikään. Monista lyhenteistä tunnettu koulutus alkoi vuonna 1988 luokanopettajien poikkeuskoulutuksena (poko). Muutama vuoden ajan 1990-luvulla Kokkolassa opiskeltiin myös ylioppilaspohjaisessa luokanopettajakoulutuksessa (luoko).

OPETTAJANKOULUTUSTA AIKUISILLE OPISKELIJOILLE

Markku Suortamo, joka luotsasi opettajankoulutusta kurssinjohtajana vuosina 1988-1996, kirjoitti vuonna 1995 ilmestyneessä juhla kirjassa Maakunta ja visio:

”Chydenius-Instituutin opettajankoulutuksen tavoitteena oli jo alussa opettajankoulutuksen kehittäminen. Kun siihen lisättiin kaupunginjohtaja Esko Lankilan ”vaatimus” vakinaistamisesta oli toimintatapa selvä: suunnitellaan ja toteutetaan niin hyvää opettajankoulutusta aikuisille, että se on jatkamisen arvoista.”

Millaista kehittämistyötä Kokkolan opettajankoulutuksessa on tehty, professori Kari Kiviniemi ja yliopistonopettaja Marjaana Leivo?

Marjaana Leivo: Koulutuksen ensimmäinen tavoite oli paikata valtavaa opettajapulaa Keski-Pohjanmaalla. Samalla kehitettiin aikuiskasvatustieteellisiä ratkaisuja toimintatutkimuksen keinoin.

Kari Kiviniemi: Tuo koulutuksen kehittämissäyrkimys on ollut selkeä tavoite alusta lähtien. Poikkeuskoulutuksen aikaa voi luonnehtia eräänlaiseksi pioneerityön vaiheeksi, jolloin saimme keskittyä aikuiskasvatukseen ja aikuiskasvatuskonseptin kehittämiseen. Pystyimme panostamaan ideointiin. Kehittämistavoite näkyi myös esimerkiksi työpaikkailmoituksissa. Kun tulin tänne assistentiksi 1991, assistentin eräänä tehtävänkuvana ilmoituksessa mainittiin juuri opettajankoulutuksen kehittämistutkimus.

M.L.: Myös opiskelijat ovat olleet mukana kehittämistyössä alusta lähtien. Olemme kehittäneet avointa ilmapiiriä ja aktiivista vuorovaikutusta opiskelijoiden kanssa. Palautetta ja kehittämissideoita on saatu mm. keskustelutilanteissa ja

opintojen ohjauksissa. Niitä on kerätty myös systemaattisena palautteena.

M.L.: Aikuispedagogiikassa tietyt asiat, esimerkiksi pienryhmät ja oppimistehtävät, ovat nousseet vuosien varrella erittäin tärkeiksi. Pienryhmät ovat olleet yhteisöllisen oppimisen paikkoja ja oppimistehtävät ovat mahdollistaneet teorian ja käytännön vuorovaikutuksen.

K.K.: Kaikkiaan vuosien mittaan kehittämisen ja tutkimuksen kohteena ovat olleet esimerkiksi oppimistehtävät, opetusharjoittelu, pienryhmät, ryhmadynamiikka, uuden teknologian hyödyntäminen ja opiskelijoiden ohjaaminen. Juuri tällainen kehittämistyön tutkimusperustaisuus mainittiin yhtenä perusteena aikoinaan sille, että yksikkömme yliopistopetuksen laatuyksiköksi nimettiin.

SÄRÖJÄ TYÖSSÄ OPITTUUN

Mikä tekee luokanopettajien aikuiskoulutuksesta erinomaista?

M.L.: Koulutus vastaa todellisuutta, opettajan arjen työtä. Koska opiskelijoilla on työkokemusta, he ymmärtävät miten opiskeltavat asiat liittyvät työhön. Toisaalta ei pidä opiskella pelkästään sitä, mitä on jo työympäristössä nähty. Koulutuksen tehtävä on havahduttaa opiskelijoita kyseenalaistamaan aiemmin oppimaansa.

K.K.: Aivan, tuohon opiskelijoiden omaamaan vahvaan tietoperustaan on saatava aikaan myös säröjä.

M.L.: Opetusharjoitteluympäristöjä on kehitetty juuri tästä näkökulmasta. Ne tarjoavat säröjä tai herättäviä kokemuksia. Opiskelija joutuu huomaamaan, että hänen on pakko opiskella lisää.

K.K.: Talomme opetusharjoittelukonseptia voi ylipäätään luonnehtia hyvin monimuotoiseksi ja harjoittelun toteutus myös poikkeaa opettajankoulutusratkaisusta muualla Suomessa.

LAIKO EI JÄÄ TULEEN MAKAAAMAAN

Emeritusprofessori Juhani Aaltola kirjoitti edellä mainitussa Maakunta ja visio –kirjassa:

”Opettajankoulutuksessa Kokkolassa on kehitetty opiskelumuotoja, jotka tukisivat mahdollisimman hyvin opettajaksi kasvamisessa ja jotka huomioivat mahdollisimman hyvin aikuisopiskelijan kokonaisuudessaan: hänen aiemmat elämän-, opiskelu- ja työkokemuksensa ja hänen tapansa hankkia uutta tietoa ja uusia kokemuksia. Tällaisia opiskelumuotoja ovat mm. erilaiset oppimistehtävät ja niistä käytävät palauttekeskustelut, opintoarjoittelu, pienryhmätyöskentely, työ- ja omaluokkaharjoittelu.”

Luokanopettajien aikuiskoulutuksen opiskelijat Kati Mattila, Satu Turtinen ja Päivi Kangas syventyvät tehtävään esi- ja alkuopetuksen perusopinnoissa.

Millaista uutta kehitystyötä tarvitaan tulevaisuudessa?

K.K.: Aiempi opiskelu- ja työkokemus on otettu aina yksikössämme huomioon, mutta varsinkin epävirallisen ja arkioppimisen huomioon ottamisessa on jatkossakin haasteita. Esimerkiksi työelämässä hankitun osaamisen tunnistamisessa tarvitaan aikuiskasvatustieteen osaamista. Haaste tulee siitä, että tämä ei ole mikään tekninen toimenpide, vaan siinä vaaditaan myös näkemystä.

M.L.: Enenevässä määrin mietitään, miten opettajankoulutusta kehitetään suhteessa osallistavaan kasvatukseen ja opetukseen. Yksikössämme on mietitty myös, miten tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään opiskelussa, joko lähiopetuksessa tai etäopetuksessa.

K.K.: Samalla meidän pitää pohtia, miten kehittyvää teknologiaa sovelletaan mielekkäästi aikuiskasvatuksessa. Isoja haasteita liittyy myös pienryhmien toimintaan ja jaettuun asiantuntijuuteen.

M.L.: Pienryhmät ovat myös sosiaalisen tuen ja viihtymisen paikka. Oppimistehtävien ohjeistusta pitää kuitenkin edelleen kehittää, jotta pienryhmät tukisivat syvällistä oppimista.

K.K.: Olen myös pohtinut, onko koulutuksessa riittävästi sellaisia opintoja, jotka antavat valmiuksia esimerkiksi maahanmuuttajien opettamiseen. Meille tulee aika paljon opiskelijoita Etelä-Suomesta ja oppilasryhmät ovat siellä aika erilaisia.

M.L.: Koulutuksessa on sisältöjä, jotka liittyvät oppilaiden moninaisuuden kohtaamiseen, mutta ei ehkä tarpeeksi. Oppilaiden moninaisuuden kohtaaminen pitää sisällään niin monikulttuurisuuden kuin erilaisilla oppimistaidoilla varustetut oppilaat. Luokanopettajan on hyvä ymmärtää, että hänen täytyy vastata kaikista oppilaista riippumatta siitä, millaiset taidot heillä on ja millaisessa sosiaalisessa todellisuudessa he elävät. Opettajan tulee myös osata työskennellä erilaisissa verkostoissa. Lisäksi opettajalla on vastuu huolehtia omasta ammatillisesta kasvustaan.

* Kurssinjohtaja Markku Suortamon kuuluisa huudahdus.

OPETTAJANKOULUTUS KOKKOLASSA

- » 1987
Erityisopettajien poikkeuskoulutus (päätyi vuonna 1994)
- » 1988
Luokanopettajien ja musiikinopettajien poikkeuskoulutus (musiikinopettajien koulutus päättyi 1990)
- » 1989
Ensimmäiset luokanopettajat valmistuvat
- » 1992 & 1993
LUOKO: ylioppilaspohjainen luokanopettajakoulutus
- » 1994
Luokanopettajien poikkeuskoulutuksen jatkoksi luokanopettajien aikuiskoulutus
- » 1997
Kasvatustieteen jatko-opinnot
- » 2003
Luokanopettajien aikuiskoulutus yliopistokoulutuksen laatuyksiköksi vuosille 2004-2006
- » 2004
Erilliset erityisopettajan opinnot

Erityisopettajakoulutus on antanut Jarkko Luhtalalle paljon tietoa työn tueksi, mutta myös ihmistyden ja yksilön kunnioitusta.

Erityisopettajaksi yliopistokeskuksessa

*Erityisopettajan työstä kiinnostuneille
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius tarjoaa kaksi erilaista reittiä.
Reitit myös johtavat hieman erilaisiin tehtäviin.
Avoimen yliopiston väylää edeten voi hakea opiskelemaan
erityispedagogiikkaa Jyväskylän yliopistoon. Erillisiä erityisopettajan opintoja
voi opiskella yliopistokeskuksen kasvatustieteiden yksikössä.
Opiskelu onnistuu myös työn ohessa.*

TEKSTI JA KUVA: Päivi Vuorio

LUOKANOPETTAJILLE LUKUVUODEN KOULUTUS

Erillisillä erityisopettajan opinnoilla on pitkät perinteet: ne järjestettiin Kokkolassa ensimmäisen kerran jo vuonna 1987. Tauon jälkeen koulutus aloitettiin uudelleen vuonna 2004. Koska erityisopettajista on pulaa, työnantajatkin kehottavat usein opettajia hakeutumaan koulutukseen ja pätevytykseen.

Hakijoilta vaaditaan edeltävinä opintoina luokanopettajan kelpoisuus. Yhden lukuvuoden aikana suoritettavissa opinnoissa vuorottelevat lähiopetusjakso Kokkolassa ja omatoiminen opiskelu. Koulutus sisältää myös opetusharjoittelua. Valmistuvilla erityisopettajilla on kelpoisuus antaa sekä luokkamuotoista että osa-aikaista eli laaja-alaista erityisopetusta.

VÄYLÄÄ PITKIN YLIOPISTOON

Toinen tie erityisopettajaksi alkaa avoimesta yliopistosta. Kokkolan yliopistokeskuksen avoimessa yliopistossa voi suorittaa erityispedagogiikan perus- ja aineopinnot, tutkintoon kuuluvat kieli- ja viestintäopinnot sekä yhden sivuaineen opinnot. Kun vähintään 100 opintopistettä on koossa, avoimen yliopiston väylän kautta voi hakea opiskelemaan erityispedagogiikkaa Jyväskylän yliopistoon.

Yliopistosta erityispedagogiikka pääaineenaan valmistuvat maisterit sijoituvat yleensä erityisopettajiksi ns. laaja-alaiseen erityisopetukseen. Opinnoissa voi suuntautua myös muihin erityispedagogiikan asiantuntijatehtäviin.

TUTKIMUSTIETOA JA IHMISEN YMMÄRTÄMISTÄ

”Tähän yksinkertaiseen ajatukseen, lapsen arvostamiseen, kulminoituu kaikki hienossa koulutuksessamme.”

Seinäjäkinen Jarkko Luhtala pohtii erillisten erityisopettajaopintojen antia ja jakaa sen kahteen osaan: toisaalta koulu-

tus sisälsi paljon tutkimustietoa ja tiukkaa asiaa, toisaalta siinä oppi näkemään ihmistyden faktojen takana.

- Kovaa dataa, tutkimustietoa ja laki-pykäliä oli äimistyttävä määrä. Saatiin paljon tietoa esimerkiksi oppimisvaikeuksista. Toisaalta asiantuntijat pääsivät tieteellisen tiedon taakse ja näkivät ihmisen, kuvailee Luhtala.

Luhtala mainitsee esimerkkinä, että Esko Holopainen antoi lukemaan oppimisesta ja oppimisen vaikeuksista hyödyllisen paketin, mutta painotti myös sitä, että lapsi ei ole tilasto eikä testitulostaan kokonaisuus.

- Asenne ihmiseen on tärkeä. Pitää ymmärtää, ettei lapsi kiukuttele tahallaan eivätkä vanhemmatkaan ole tahallaan hankalia, vaan käyttäytymisen taustalla on heidän elämäntilanteensa. Ihmisyyttä pitää kunnioittaa eikä aina olla tietämässä paremmin, summaa Luhtala.

OPINTOVAPAALLA TILAISUUS KESKITTYÄ

”On todella raikastavaa jakaa ajatuksia sellaisten ihmisten kanssa jotka ovat tosissaan rakentamassa sellaista suomalaista koulua, jossa lapsen etu on ykkönen.”

Tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta ei ole samanlaisuus, vaan kaikkien huomioiminen parhaalla mahdollisella tavalla.”

Jarkko Luhtala suoritti erityisopettajan opinnot lukuvuonna 2012–2013. Hänellä oli takanaan noin kymmenen vuotta työtä luokanopettajana. Erityisopettajaopintoihin hän hakeutui, koska pitää toiminnallisesta työskentelystä ja pienistä opetusryhmistä.

- Isossa luokassa joutuu keskittymään lauman hallintaan. Pienessä ryhmässä

saa tutustua paremmin oppilaisiin, perustelee Luhtala.

Luhtala oli opiskelijaryhmässään ainoa, joka ei opiskellut työn ohessa, vaan otti koulutusta varten opintovapaa. Näin hän sai päivisin keskittyä opintoihin eikä aikataulu tuntunut tiukalta.

- Opintovapaa oli ollut jo pidempään mielessä. Omille lapsillekin oli hyödyksi, että olin kotona heitä kускаamassa. Opintorahastosta sai hyvän korvauksen, kertoo Luhtala.

Hän suosittelee muillekin erityisopettajakoulutuksesta haaveileville työtaakan keventämistä vuoden ajaksi, jos se vain on mahdollista. Hän oli havainnut, että jotkut muut opiskelijat olivat lujilla, koska koulutyössä tiivistyi tahti samaan aikaan kun opintotehtävien palautusajat lähestyivät.

KOHTI OSALLISTAVAA KOULUA JA YHTEISOPETTAJUUTTA

”Omalla työpaikalla viritellään myös juuri nyt erittäin mielenkiintoista pedagogis-innovatiivista soppaa, johon haluaisin kovasti olla laittamassa oman lusikkani.”

Tuleva lukuvuosi innostaa Luhtalaa jo etukäteen. Hän ei hakenut erityisopettajan virkoja, vaan sopi kahden luokanopettajan kanssa projektista, jossa he yhdessä opettavat 50 oppilaan ryhmää.

- Olemme suunnitelleet yhdessä ilmiölähtöistä opetusta, jonka yhteydessä ajamme sisään myös teknologia-avusteista opetusta. Jaamme oppilaat tarpeen mukaan ryhmiin, esimerkiksi erityistä apua tarvitsevat omaksi ryhmäkseen.

Luhtala on tiimissä mukana erityisopettajan nimikkeellä, mutta työ on hänen mielestään samaa nimikkeestä riippumatta. Jokainen tuo tiimiin oman asiantuntemuksensa ja vahvuutensa.

Lainaukset Jarkko Luhtalan Matkalla-päiväkirjasta.

Koulutus kohtaa

ALFAN

TEKSTI: Julia Hakala KUVA: Scannstockphoto

Tiesittekö, että kehdoissa parhaillaan uinahtelevaa sukupolvea nimitetään Alfa-sukupolveksi? Ettepä tietenkään, sillä minultaikin se oli päässyt pujahtamaan ohi.

Kyse on siis 2010-luvulla syntyneestä sukupolvesta, joista vähintään joka toinen saavuttaa aikanaan sadan vuoden kunniakkaan iän (siis, ne tytöt). He ovat kansalaisia, jotka aloittavat koulunsa aiemmin kuin mikään sukupolvi ennen heitä. He tulevat myös olemaan koulutetumpia kuin yksikään sukupolvi ennen heitä.

Kas, siinäpä jälleen syitä suunnitella hyvää koulutusta! Ai, että mistä Alfa tulee? Se tulee kreikkalaisista aakkosista, mikä puolestaan johtuu siitä, että tutkijat ovat jo ehtineet kuluttaa länsimaiset aakkosensa loppuun. Ohitettuja ovat siis X-sukupolvi, Y-sukupolvi ja jopa Z.

Koko aakkoshomma puolestaan liittyy siihen, että tiedeihmiset ovat kaikkina aikoina tunteneet pohjatonta viehtymystä kaikenlaisten "tyyppi-ihmisten" kuvaamiseen. On puhuttu metsästäjä-keräilijöistä, renessanssin ihmisestä, pula-ajan ihmisestä jne.

Entäpä sitten tämä Alfa, mitä sen takaa löytyy? Näyttää siltä, että käten rakot, autoremontti tai luontaismaatalous eivät olisi Alfa-sukupolven omimpia juttuja. Ei, tuon sukupolven elämää sävyttävät – jos mahdollista – vaivattomuus, pelillisuus ja digitaalisuus vieläkin enemmän kuin edeltäjiensä elämää.

Pelitäkö tuntuvat pahalta? Hiukan minustakin, mutta yhtä kaikki, näin on povattu. Eikä asiaa sitä paitsi edes kysytä meiltä.

Huomatkaa kuitenkin: vaikka digitaalisuus kaikinensa täyttää yhä suuremman osan nyt taaperoiässä olevan sukupolven valveillaoloajasta, se ei välttämättä tarkoita lisää välineitä tai härpäkettä, piipitystä ja surinaa.

Ei, kaikki tulee olemaan ikään kuin näkymättömämpää. Siis, että kosketuspinta voi olla vaikkapa takin hihassa tai polvessa.

On jopa ennustettu, että Alfa olisi ensimmäinen sukupolvi, joka nousisi näkyvällä ja – huomatkaa – tuloksellisella tavalla vastaiskuun vanhempiansa harjoittamaa, luontoa lakoon näyttävää kerskakulutusta vastaan.

Elämykset, niiden keskellä Alfa-sukupolven edustaja elää. Hän on ihmistäimi, joka tulee kuulemaan isovanhempiansa kertomana uskomattomia tarinoita ajoista, jolloin ihmiset kävivät säännöllisessä työssä "jossakin vitsin tehtaalla". Tarinan juonenkäänteitä osoittaakseen isovanhempi joutuu kaivamaan kirjahyllystä vitriinistä eläkekellon, jota hän riiputtaa pikkupiltin silmien edessä.

” *Mä elän vaihtelusta. Mun elämä tulee puskasta. Se on mun juttu.* ”

varhain, hän ehti kouluttautua työurallaan kokonaan uuteen ammattiin ainakin kuudesti.

Hankkimaansa ammattitaitoa hän harjoittaa erilaisin simultaanitoiminnan keinoin siellä ja täällä lähes yhtä aikaa. Hänen moderni osaamisalueensa käsittää datantuhoamisen erityisopinnot, kodinraivauksen perusteet, bisnespeliarkkitehtuurin diplomoinnin, geeniterapia-asiantuntijuuden kansainvälisen kokonaisuuden ja avatar-konsultoinnin syventävät opinnot.

Tätä kaikkea (ja muutakin ennustamatonta) hän ehti puuhata työuransa aikana vähintään 20 eri työnantajan palveluksessa. ”Mä elän vaihtelusta. Mun elämä tulee puskasta. Se on mun juttu,” väittää Alfa-nuori.

Lienee selvää, että Alfa-sukupolven suhde aikaan on jotakin aivan muuta kuin heidän vanhempiansa suhde. He eivät tule tottumaan työhön, joka alkaisi kello 8 aamulla, ja joka päättyisi kello 16 iltapäivällä. Kaikki ne työajat, jotka ovat epätyypillisiä meille, ovat tyyppillisiä heille. Lienee sanomatta selvää, etteivät he myöskään tee töissä ”vain töitä”.

Ei, kuulkaa. Joka tätä joukkoa palkkalistolleensa, tulee näkemään, kuinka ”työ” ja vapaa-aika liudentuvat näkymättömiin. Töitä tehdään virtuaalisesti ajasta ja paikasta riippumatta. Ohessa seurataan ajankohtaismediaa, vaihdetaan kuulumisia, päivitetään sosiaalisen median statuksia, hoidetaan pankkiasioita ja lapsia.

Vaikka informaatioahky uhkaa organisaatioita, tämä joukko ei ahdistu. Se ei sorru niiden hyökyjen keskelle, jotka pakottaneet meidät, heidän vanhempansa hapelle tämän tästä.

Eivät he huonosti asioita tee! Päinvastoin. He tekevät asioita toisin. He suodattavat ja priorisoivat. Heillä on skanneri katseessaan.

Voi kuulkaa, tämä oli vain alkua. Kerroin tämän siksi, että pääsette käsitykseen siitä, miksi meidän koulutuksen suunnittelijoiden on koetettava vaihtaa kakkuloita silmilleen nähdäkseen huomiseen, jopa ylihuomiseen.

Meidän on yksinkertaisesti vain koetettava tavoittaa se yhteiskunta, joka on ympärillämme vuosikymmenen päästä. Eikä vain yhteiskunta, vaan ne ihmiset, jotka täällä tuolloin hääräivät.

Tervetuloa siis Alfa, X, Y ja Z, te uusien polvien tähtisilmät! Tervetuloa tekemään yhdessä koulutusta, jota leimaa laatu ja liike, koulutusta, jolla rakennetaan yhteistä tulevaisuutta – vielä seuraavatkin 150 vuotta!

” *Mummo. Mihin noita kaikkia siis tarvittiin?* ”

”Kas, tällaisen sai, kun uskollisesti palveli samaa työnantajaa 30 vuotta!”

Kello. Sekin on outo kapine Alfa-sukupolven elämänpöytä, aivan kuten muinainen lankapuhelin ja telefax: ”Mummo. Mihin noita kaikkia siis tarvittiin?”

Alfa-sukupolven edustaja on omimmillaan muutoksissa. Ne ovat hänen kotikenttäänsä; jopa niin, että kaikki hitaallinen on hänelle kauhistus. Koskapa hän aloittaa opintonsa

KOULULAISET

sadonkorjuussa yliopistokeskuksessa

TEKSTI JA KUVAT: Päivi Vuorio

Kaustarin koulun kolmannen luokan oppilailta oli erilainen koulupäivä. Koulu alkoi vasta neljän aikaan iltapäivällä, opettajina toimivat luokanopettajaopiskelijat ja vanhemmatkin saivat tulla katsomaan.

Luokanopettajien aikuiskoulutuksen 25-vuotisjuhlien jatkoksi järjestetty Popup-koulu yliopistokeskuksen tiloissa oli osa Kokonaisvaltaisesti kohti kontekstuaalisuutta ja elämyksellisyyttä –opintojakson suoritusta. Opintojakson sisältökuvauksen mukaisesti opiskelijoiden tehtävänä oli ”kontekstuaalisen ja elämyksellisen opetuskokonaisuuden suunnittelu Perusopetuksen opetussuunnitelman pohjalta poikkitieteellisen integraation näkökulmasta”.

Opetuskokonaisuuden teemaksi opiskelijat olivat valinneet sadonkorjuun. Siihen sisältyi taidekasvatusta väliväripajassa, matematiikkaa kyläkaupassa ja tieto- ja viestintätekniikkaa elokuvapajassa. Elämyksellinen ilta huipentui yliopistokeskuksen viereiselle viheralueelle, jossa grillattiin kasviksia ja laulettiin kitaran säestyksellä.

Laiko2013-opiskelijat Susanna Hietaharju ja Tommi Penttilä kertoivat, että koulupäivän suunnitteluun ja toteutukseen oli osallistunut osa opiskelijoista. Opintojaksoon kuuluu koulupäivän suunnittelu jollekin kohderyhmälle, ja muilla opiskelijoilla tehtävä on edessä kevätlukukaudella.

Väliväripajassa tutustuttiin syksyn väreihin.

Koululaiset saapuivat sadonkorjuuiltaan omien opettajien ohjauksessa, mutta kaikki opetus oli opiskelijoiden harteilla. Opetusta seuraamaan oli vanhempien lisäksi kutsuttu opettajankoulutuksen 25-vuotisjuhlien osallistujat. Ruokailu sujui koulutyön ohessa siten, että jokainen oppilas sai ensimmäisessä toimipisteessä eväspussin.

Kaustarin koulun kolmasluokkalaiset opiskelivat matematiikkaa muun muassa punnitsemalla vihanneksia.

TÖISSÄ *Chydiksessä*

RIITTA RAUHALA

TEKSTI JA KUVA: Päivi Vuorio

Yliopistonopettaja Riitta Rauhala on oman talon kasvatteja: hän on valmistunut musiikinopettajien poikkeuskoulutuksesta, jota järjestettiin Kokkolassa 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa.

- Olen harrastanut musiikkia lapsesta asti ja käynyt musiikkilukion. Menin yliopistoon opiskelemaan musiikkitiedettä pääaineena, koska se oli niin valtavan kiinnostavaa. En ajatellut lainkaan mihin ammattiin valmistuisin.

Rauhala teki töitä musiikinopettajana ja hakeutui pätevöittävään koulutukseen, jota Jyväskylän yliopisto järjesti Kokkolassa. Luokanopettajien poikkeuskoulutuksessa oli siihen aikaan yksi päätoiminen musiikinopettaja, jolla oli suuren opiskelijajoukon kanssa liikaa työtä. Rauhala pääsi aluksi soiton tuntiopettajaksi. Nykyään hän työskentelee luokanopettajien aikuiskoulutuksessa yliopistonopettajana, jonka opetusala on musiikki.

YKSILÖOPETUKSESTA RYHMÄOPETUKSEEN

Opettajankoulutuksen on tapahtunut suuri muutos musiikin yksilöopetuksesta ryhmäopetukseen. Saiton opetus on vähentynyt Kokkolassa kuten muissakin opettajankoulutuslaitoksissa. Rauhala sanoo, että joissakin opettajankoulutuslaitoksissa opintoihin sisältyy enemmän musiikkia kuin luokanopettajien aikuiskoulutuksessa, joissakin taas paljon vähemmän.

- Koko ajan on paineita sisällyttää opetussuunnitelmaan uusia asioita. Tutkinnon laajuutta ei kuitenkaan voi kasvattaa. Jokaisella opetussuunnitelmakierroksella käydään keskustelua siitä, mitä uutta tarvitaan ja mitä voitaisiin vähentää. Nykyään halutaan kouluopetuksessa painottaa matematiikkaa ja luonnontieteitä, jotta pärjättäisiin kansainvälisessä kilpailussa.

Monien tutkimusten mukaan taito- ja taideaineilla on suuri merkitys oppimisessa ylipäätään, koska ne antavat onnistumisen ja yhteisöllisyyden kokemuksia.

- Opetus ei ole onnistunut, jos se antaa epäonnistumisen kokemuksia. Musiikin opetus on tarkoitettu kaikille. Toivottavasti laulukokeista on kaikkialla luovuttu. Musiikki on paljon muutakin kuin laulutaito.

Riitta Rauhala opettamassa pianostudiossa. Uudessa pianostudiossa voidaan opettaa soittoa samanaikaisesti neljälle opiskelijalle.

VAATIVA AINE LUOKANOPETTAJALLE

Riitta Rauhala kertoo, että luokanopettajien aikuiskoulutukseen tulevat opiskelijat ovat motivoituneita musiikin opiskeluun. Heillä on jo kokemusta opettajan työstä ja he tietävät mihin he opintojaan tarvitsevat.

-Varsinkin sellaiset opiskelijat, joilla ei ole kovin paljon musiikkitaustaa, kokevat musiikin opettamisen vaativaksi. Koulutuksesta halutaan kaikki mahdollinen irti.

Erot opiskelijoiden välillä ovat suuria, ja jotkut jännittävät etukäteen, miten

selviävät musiikin opinnoista. Rauhala vakuuttaa, että pelot ovat turhia.

-Opiskelijoita ei vertailla keskenään, ei ole laulukokeita eikä jokaisen tarvitse päästä samalla tasolla olevasta rimasta yli.

MUSIIKKIA MYÖS VAPAA-AJALLA

Musiikinopettaja harrastaa musiikkia myös vapaa-ajallaan. Riitta Rauhala laulaa Keski-Pohjanmaan kamarikuorossa. Hän toivoo, että myös soittamiseen olisi enemmän aikaa. Musiikin harrastaja kohtaa Keski-Pohjanmaalla runsauden pulan: konserttejäkin on enemmän kuin minne ehtii.

Uudisraivaamisen henki toi yliopiston **KOKKOLAAN**

TEKSTI JA KUVAT: Päivi Vuorio

Yliopistokeskuksen ensimmäisiä ituja eivät istuttaneet organisaatiot vaan aktiiviset, keskipohjalaisten hyvinvoinnista ja tulevaisuudesta kiinnostuneet ihmiset. Yksi tärkeimmistä taustavaikuttajista on ollut maakuntaneuvos Viljo S. Määttä. Hän luettelee muita vaikuttajia: Alfred Salmela, Kustaa Viljuna, Viljami Kalliokoski, Eino Isohanni. Monet heistä asuivat Helsingissä, mutta pitivät yhteyttä kotimaakuntaansa ja halusivat edistää Keski-Pohjanmaan korkeakoulutoimintaa.

Keski-Pohjanmaan maakuntaliittoon perustettiin korkeakoulutoimikunta vuonna 1962, jolloin Määttä tuli maakuntaliiton toiminnanjohtajaksi. Siihen saatiin jäseniksi edellä mainittuja vaikuttajia. Toimikunnan piirissä todettiin, että Keski-Pohjanmaalla oli paljon tutkimuskohteita, mutta tutkijat puuttuvat. Akateemisesti koulutettu väestökin rajoittui maakunnassa muutamiiin opettajiin ja lääkäreihin. Ensiavuksi korkeakoulun puutteeseen saatiin kesäyliopisto vuonna 1965.

- Kun Esko Lankila valittiin kaupunginjohtajaksi, saatiin toimintaan aivan uutta draivia. Lankila ajoi tarmokkaasti myös korkeakouluasioiden kehittämistä, kertoo Viljo S. Määttä.

CHYDENIUS HERÄÄ

- Ennen Chydenius-instituutin perustamista piti vielä herättää Chydenius henkiin. En itse ollut kuullutkaan Anders Chydeniuksesta ennen kuin opiskelin Mikkelissä kansankorkea-

koulussa vuonna 1946. Siellä sain kuulla, että maakuntamme pääkaupungissa on asunut tällainen merkkihenkilö.

Tuntemattomuudessa uinuneen Chydeniuksen herättämisestä Määttä kiittää Tuomas Anhavaa. Anhava oli tunnettu, Helsingissä asuva runoilija ja kirjallisuuskriitikko, joka oli kiinnostunut Chydeniuksesta. Hän oli käynyt koulua Kokkolassa, minkä vuoksi hänet pyydettiin mukaan Keski-Pohjanmaan rahaston hoitokuntaan. Anhavan aloitteesta Chydeniusta ryhdyttiin tuomaan keskipohjalaisten tietoisuuteen perustamalla Anders Chydeniuksen rahasto.

Keski-Pohjanmaan rahaston hoitokunnassa syntyi myös ajatus Chydenius-Instituutista, tutkimuslaitoksesta, jonka ensimmäisenä tehtävänä oli kartoittaa maakunnasta tutkimuskohteita ja tarjota niitä yliopistoille opinnäytetöiden aiheiksi. Chydenius-Instituutin kannatusyhdistyksen perustava kokous pidettiin vuonna 1977. Kokouksen pöytäkirjanpitäjänä toimi Viljo S. Määttä ja juhlaesitelmän piti Tuomas Anhava.

Instituutin perustamisen mahdollisti Kokkolan kaupungin lupaama tuki. Kaupunki ottikin vahvasti ohjat instituutin toiminnassa, sillä ensimmäisessä hallituksessa puheenjohtajana oli kaupunginjohtaja Esko Lankila. Varapuheenjohtajana toimi Viljo S. Määttä. Samat miehet olivat mukana myös silloin, kun ensimmäisen kerran keskusteltiin yhteistyöstä Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen silloisen johtajan Vilho Hirven kanssa.

Viljo S. Määttälälle luovutettiin yliopistokeskuksen lukuvuoden avajaisissa Chydenius-mitali, joka myönnetään ansiokkaasta työstä Anders Chydeniuksen elämäntyön tai Kokkolan yliopistokeskuksen Chydeniuksen kehittämisen hyväksi. Mitalin luovuttivat kaupunginjohtaja Antti Isotalus, professori Kari Ilmonen ja laskentasihteeri Sonja Granberg.

UUDISRAIVAAMISEN HENKEÄ

Yliopistotoiminnan menestys Kokkolassa on Määttälän mielestä myös aktiivisten ihmisten ansiota.

- Henkilöiden panos on kaikilla tasoilla ollut äärettömän tärkeää. Työntekijät eivät ole tulleet virkamiehiksi vaan todellisiksi toimijoiksi. He ovat ajatelleet uudisraivaajien tavoin.

Nykyään kehityssuunta on päinvastainen. Maakuntiin ei enää uusia yliopistojen toimipisteitä perusteta, vaan toimintoja keskitetään. Määttä arvelee, että keskittämisellä ei kaikkia voimavaroja saada käyttöön.

- Nyt ajatellaan, että jos kaikki viisaus kerätään huipuiksi, sillä päästään tuloksiin. Saattaa käydä niin, että tuhlataan voimavaroja. Kun karsitaan, jätetään samalla voimavaroja käyttämättä.

Yliopistokeskuksenkin toimijoita Määttä muistuttaa, että pitää aina etsiä uutta tehtävää eikä jäädä lepäämään sille tasolle, johon on päästy. Koskaan ei saa olla valmis. Määttä heittää yliopistokeskukselle pohdittavaksi, miten yhteiskunta organisoitaisiin niin, että eläkkeelle siirtyvät löytäisivät mielekästä tehtävää.

KANSAINVÄLISTYMINEN VÄLTÄMÄTÖNTÄ

Viljo S. Määttä pitää kansainvälisiä yhteyksiä välttämättöminä niin yliopistokeskukselle kuin koko Suomellekin.

- Kansainvälisyys on tärkeää erityisesti sen vuoksi, että se auttaa pääsemään eroon kahlitsevasta vanhoillisesta ajattelusta. Kanssakäyminen antaa ideoita. Jos halutaan etsiä uusia mahdollisuuksia ja kehittyä, tarvitaan yhteydenpitoa ulkomaisten vastaavien laitosten kanssa, opiskelijavaihtoa ja vierailuja.

Määttä huomauttaa, että maakuntakorkeakoulun malli tuotiin ulkomailta. Alfred Salmela oli tutustunut ulkomaiseen korkeakoulumalliin ja soveltanut sen Suomen oloihin. Ajatus maakuntakorkeakoulusta eli taustalla silloin, kun Keski-Pohjanmaalla alettiin etsiä mahdollisuuksia saada maakuntaan korkeakouluopetusta.

Toisena läheisenä esimerkkinä kansainvälisten yhteyksien merkityksestä Määttä mainitsee Kaustisen kansanmusiikkijuhlat: kun alusta alkaen luotiin yhteyksiä ulkomaille, saatiin hedelmällisiä uusia vaikutteita, joiden ansiosta kansanmusiikin harrastus lähti nousuun.

YHTEISTYÖTÄ *liki 30 maassa*

TEKSTI: Päivi Vuorio

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen on määrätietoisesti laajentanut kansainvälistä yhteistyötään. Yliopistokeskuksen eri koulutusyksiköillä ja tutkimusryhmillä on yhteistyötä yhteensä liki kolmessakymmenessä maassa. Kansainvälisellä verkostoyhteistyöllä ja parhaiden kumppanien avulla halutaan parantaa tutkimuksen ja koulutuksen laatua.

Yliopistokeskuksen johtaja Tanja Risikko näkee, että Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kansainvälisyys perustuu luontevalla tavalla yksiköiden vahvuuksiin. Yliopistokeskus vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön esittämiin korkeakoulujen kansainvälistymistävoitteisiin keskukselle sopivilla toimintamuodoilla.

Aikuisopiskelijoiden on usein vaikea irrottautua pitkille ulkomaanvaihtojaksolle. Sen vuoksi yliopistokeskuksessa on kehitetty malli monipuolisen kansainvälisen osaamisen liittämiseksi osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa. Opiskelijat osallistuvat esimerkiksi eurooppalaisen verkoston yhteiseen opetusviikkoon tai työskentelevät mukana kansainvälisissä tutkimusprojekteissa.

Kansainvälisen henkilöstön ja jatko-opiskelijoiden rekrytoinnissa osaksi tutkijayhteisöä on otettu ensiaskelia. Kesällä valmistui ensimmäinen ulkomaisen yliopiston kanssa yhteistyössä tehty kemian väitöskirja. Sosiaalityön tohtorikoulutettava Bosnia-Herzegovinasta liittyi yliopistokeskuksen vahvuuteen alkusyksystä.

KOULUTUSVIENTIÄ OPETTAJANKOULUTUKSESSA

Luokanopettajien aikuiskoulutuksella on parhaillaan menossa esiselvityshanke siitä, miten yliopistokeskus pystyisi järjestämään Ruotsissa opettajankoulutusta.

- Ruotsissa on tällä hetkellä kova opettajapula. Selvittelemme, miten koulutus teknisesti järjestettäisiin ja mistä opiskelijat löytyisivät, kertoo kasvatustieteiden yksikön johtaja Raine Valli.

Kasvatustieteiden yksikkö tekee yhteistyötä myös EduClusterin kanssa Saudi-Arabiassa. Jyväskylän yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän koulutus-kuntayhtymän omistama EduCluster on jo pidempään vienyt koulutusta Saudi-Arabiaan, ja nyt kun maahan ollaan kehitämässä opettajankoulutusta, se on hakeutunut yhteistyöhön luokanopettajien aikuiskoulutuksen kanssa.

Raine Valli selittää, että yksi syy kansainvälisyyden lisääntymiseen on uusi yliopistojen rahoitusmalli, jossa palkitaan rahallisesti kansainvälisestä julkaisemisesta. Sen vuoksi henkilökuntaa rohkaistaan osallistumaan kansainvälisiin konferensseihin ja tarjoamaan artikkeleita sekä konferenssijulkaisuihin että tieteellisiin aikakauslehtiin.

TUTKIMUSMENETELMÄN RAJOITTEET YMMÄRRETTÄVÄ

TEKSTI: Päivi Vuorio KUVAT: Kari Kiviniemi

Jouni Kaipainen raportoi väitöskirjassaan tutkimusta, jossa kyselyjen avulla selvitettiin suomalaisten maksuhalua erilaisista maaseudun tarjoamista ”palveluista”, kuten maaseutumaisemasta tai virkistysmahdollisuuksista. Kyselyissä ihmiset ilmaisivat, miten paljon he suostuisivat maksamaan lisää veroja maaseudun ominaisuuksien säilyttämisestä. Tällaisia arvottamistutkimuksia käytetään apuna poliittisessa päätöksenteossa, kun halutaan määrittellä arvo ns. julkishyödykkeille verovarojen suuntaamiseksi kansalaisten toiveiden mukaisesti.

Väitöstutkimuksessa Kaipainen esittää myös painavaa kriittikkä arvottamismenetelmiä kohtaan. Hän haluaa osoittaa niiden rajoitukset.

- Silloin kun kysytään maksuhalua ihmisten vakaumuksiin liittyville asioille, he ilmaisevat usein tukea asialle ilmoittamalla suuren maksuhalun. Todellisuudessa he eivät haluaisi tai pystyisikään maksamaan suuria summia.

Toisaalta julkishyödykkeet ovat monimutkaisia, vaikeasti hahmotettavia ilmiöitä. Jokaisella ihmisellä on erilainen käsitys maaseudusta. Jos taas vastaajia informoidaan huolellisesti maksuhalun määrittämisen pohjaksi, he vastaavat sen mukaisesti, millaista informaatiota tutkija on heille antanut.

- Vaadittavan tiedon taso on liian korkealla, jos ihmisen pitää ilmoittaa maksuhalunsa esimerkiksi luonnon monimuotoisuudesta. Sen arvoa ei voi määrittää kyselyllä.

Arvottamistutkimusten hyvänä puolena Kaipainen pitää sitä, että niissä ihmiset joutuvat laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen eivätkä voi haluta kaikkea hyvää lisää. Niissä myös näkyy, että kaikilla toimenpiteillä on hinta. Menetelmiä pitäisikin soveltaa sellaisiin kohteisiin, jotka ovat vastaajille ymmärrettäviä.

- Esimerkiksi kaupunkipuiston tai terveyskeskuksen palveluiden ominaisuudet ovat helpommin hahmotettavissa ja ne pystyttäisiin ottamaan haltuun arvottamismenetelmällä.

Kaipainen kritisoi sitä, että arvottamismenetelmiä käytetään surutta esimerkiksi ympäristökohteiden arvon määrittämiseen ottamatta menetelmien rajoituksia huomioon.

- Vastauksia käsitellään hienostunein tilastollisin menetelmin. Ei ole pohdittu, vastaako taustalla oleva malli reaalityönsuhteellisuutta. Siinä ollaan niin kaukana talusteoriasta, että logiikka katkeaa välillä. Päätäjät tai tutkijatkaan eivät tätä aina ymmärrä.

Väitöskirja on luettavissa verkkokirjana Jyväskylän yliopiston julkaisuarkistossa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5235-8>.

JULKISHYÖDYKE

Puhtaalla julkishyödykkeellä on kaksi ominaisuutta:

- » Sen kuluttaminen ei vähennä muiden mahdollisuutta kuluttaa sitä.
- » Se on vapaasti saatavilla; kun joku on sen tuottanut, siitä pääsevät nauttimaan kaikki ja kun se on tuotettu, on mahdotonta estää ihmisiä nauttimasta siitä.

Jouni Kaipainen saapumassa kesäkuiseen väitöstilaisuuteen. Taustalla vastaväittäjä, professori Hannu Törmä Helsingin yliopistosta.

SOVELTAVASTA KEMIASTA ENSIMMÄINEN VÄITÖS

Audrey Hernoux-Villière oli vieraillut suomalaisten yliopistojen perinteisen juhlallisesta väitöstilaisuudesta.

TEKSTI JA KUVA: Päivi Vuorio

Audrey Hernoux-Villière teki kesäkuussa 2013 kahdenlaista historiaa: hän oli Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen ensimmäinen kemian alan väittelijä ja samalla ensimmäinen kansainvälinen väittelijä. Hänelle itselleen väitöstilaisuus antoi mahdollisuuden näyttää kykynsä ja osaamisensa. Neljä vuotta tutkimustyötä tiivistyi satasivuiseen väitöskirjaan ja kolmen tunnin väitöstilaisuuteen.

Hernoux-Villière tuli ensimmäisen kerran Kokkolaan vuonna 2004. Vuosi vierähti Erasmus-vaihto-opiskelijana ammattikorkeakoulussa. Vaihtovuonna hän tutustui Ulla Lassiin, ja otti tähän yhteyttä muutamaa vuotta myöhemmin kysyäkseen harjoittelupaikkaa maisterin tutkintoa varten. Näin hän päätyi yliopistokeskuksen soveltavan kemian tutkimusryhmään ja professori Lassin houkuttelemana tekemään väitöskirjaa.

JÄTTEESTÄ POLTTOAINEEKSI

Englanninkielisen väitöskirjan otsikko on *Catalytic depolymerisation of starch-based industrial waste: use of non-conventional activation methods and novel reaction media*, suomeksi käännettynä *Tärkkelyspohjaisen perunankuorijätteen katalyyttinen depolymerointi: uusia kemiallisia reaktioseoksia ja aktiivointimenetelmiä*.

Tutkimuksessa Hernoux-Villière etsi keinoja perunan kuorilietteen hyödyntämiseksi esimerkiksi polttonesteiden ja kemikaalien valmistuksessa. Tavoitteena oli parantaa perunan

kuorilietteen liukenemis- ja hajoamisnopeutta, lisätä saantoa sekä vähentää energian kulutusta vihreän kemian periaatteiden mukaisesti. Tutkimukseen tarvittavat perunat väittelijä sai lahjoituksena Jepuan perunalta, ja työtä rahoitti Fortumin säätiö.

SUOMESSA VÄITELLÄN PERINTEISESTI

Hernoux-Villière suoritti tutkintonsa sekä Oulun yliopistoon että ranskalaiseen Université de Savoieen. Hän kertoi halunneensa väitellä Suomessa, koska hän oli saanut sekä rahoituksen että tarvitsemansa tutkimusmateriaalin Suomesta. Lisäksi häntä viehätti suomalaisten yliopistojen perinteinen muodollinen väitöstilaisuus.

- Ranskassa väitöstilaisuudessa on vastaväittäjän sijasta jury, joka koostuu tutkimusta eri näkökulmista tarkastelevista asiantuntijoista. He esittävät yksityiskohtaisia kysymyksiä. Tilaisuus ei ole yhtä muodollinen kuin Suomessa eikä karonkaakaan pidetä, kuvailee Hernoux-Villière ranskalaista väitöstilaisuutta.

Väitöstilaisuuden jälkeen tuore tohtori ryhtyi etsimään työpaikkaa Sveitsistä, missä myös hänen miehensä on töissä. Hän halusi hakeutua yliopiston sijasta tutkimustyöhön isoon yritykseen päästäkseen kokemaan yritysmaailman työympäristönä.

Väitöskirja on luettavissa verkkokirjana Oulun yliopiston julkaisutietokannassa: <http://urn.fi/urn:isbn:9789526201634>.

RAUNO PERTTULA *on vuoden aikuisopiskelija*

TEKSTI JA KUVA: Päivi Vuorio

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius on palkinnut vuoden aikuisopiskelijana Rauno Perttulan.

Rauno Perttula aloitti opiskelun silloisessa Jyväskylän yliopiston Keski-Pohjanmaan täydennyskoulutusyksikössä ensimmäisten joukossa. Hän aloitti sosiologian opinnot avoimessa korkeakoulussa vuonna 1986 miltei heti avoimen korkeakouluopetuksen käynnistyttyä Kokkolassa.

Hän jatkoi opintojaan avoimessa yliopistossa, kunnes hänet hyväksyttiin Jyväskylän yliopistoon sosiologian pääaineopiskelijaksi. Maisterin tutkinnon hän suoritti vuonna 1992.

Perttula lähti 2000-luvun puolivälissä mukaan yliopistokeskuksessa toimivaan yhteiskuntatieteiden tohtorikoulutusryhmään ja hänet hyväksyttiin jatko-opiskelijaksi Jyväskylän yliopistoon. Hän suoritti laudatur-arvosanan myös sosiaalityöstä. Sosiaalityön alalta tehty väitöskirja on parhaillaan esitarkastuksessa. Väitöskirjan ohjaajana toimii yliopistokeskuksen sosiaalityön professori Aila-Leena Matthies.

Perttula työskentelee kuraattorina Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opistossa sekä Kokkolan kauppaopistossa. Hän on osallistunut myös yliopistokeskuksen järjestämään ammatilliseen täydennyskoulutukseen.

Rauno Perttula on esimerkki opiskelijasta, joka on edennyt aikuiskoulutuksessa yksittäisten avoimen yliopiston oppiainesten opiskelusta maisterin tutkintoon ja edelleen tieteellisiin jatko-opintoihin. Hänen opiskelu-uransa kuvastaa sitä vaihtoehtoisia tietä, jota Kokkolan yliopistokeskus Chydenius haluaa maakunnan asukkaille tarjota.

Uutta henkilökuntaa

KUVA: Päivi Vuorio

YTM **Johanna Alatalo** aloitti elokuussa sosiaalityön yliopiston-opettajana. Hän on valmistunut maisteriksi yliopistokeskuksen sosiaalityön maisteriopinnoista ja työskennellyt sen jälkeen aikuissosiaalityössä, aikuispsykiatrian poliklinikalla sekä vuodesta 2008 lähtien lastensuojelun avoimuuden sosiaalityöntekijänä.

KTT **Mikko Luoma** aloitti elokuun alussa liiketaloustieteen tutkimusjohtajana. Työtehtävän alaksi on määritelty erityisesti liiketoiminnan kehittäminen. Luoman työnantaja on Vaasan yliopiston kauppatieteellinen tiedekunta. Hän on työskennellyt viimeksi

Johtamistaidon Opiston toimitusjohtajana ja sitä ennen johtotehtävissä metalliteollisuudessa.

DI **Henna Lempiäinen** aloitti projektitutkijana soveltavan kemian yksikössä jo viime vuoden puolella. Hänen tehtäviinsä kuuluu muun muassa projektin HighBio2 – Biomassasta energiaa ja kemikaaleja (Interreg IV A Nord) koordinointi.

MA **Gorana Panic** aloitti tohtorikoulutettavan tehtävässä elokuussa. Hän saapui Suomeen Banja Lukan yliopistosta Bosnia-Herzegovinasta, jossa hän on työskennellyt opetusassistenttina. Hän tekee sosiaalityön väitöskirjaa Jyväskylän yliopistoon ohjaajanaan

professori Aila-Leena Matthies. Väitöskirjatutkimuksen lisäksi hänen työhönsä kuuluu opetustehtäviä. Hän pyrkii väitöskirjassaan kehittämään vaihtoehtoisia sosiaalityön muotoja Bosnia-Herzegovinaan.

Verkon pauloissa

Vietin aikamani vuosia merillä, jungmannista perämieheksi asti. Viettiin tervaa ja pikeä Ruotsin sotalaivojen kylkiä tilkitsemään. Siihen aikaan kokkolalaisiin purjealuksiin ja merimiehiin törmäsi joka ikisessä Pohjanlahden ja Itämeren satamassa. Niiden krouveissa valettiin kannuja, vaihdettiin kuulumisia ja kokemuksia. Kuka oli juuri selviytynyt haaksirikosta. Kenen laivasta oli mesaanimasto katkennut ja miten se sitten korjattiin. Puhuttiin laivaisännistä ja kippareista, lasteista ja niiden arvoista. Tuulista ja merivirroista. Välillä väiteltiin kipakastikin. Haarikan tai kahden perästä oli nupissa muutakin kuin jalon juoman värinöitä: yhdessä pohdittua, punnittua puhetta, oivaluksia ja viisastumista. Seuraavalle reissulle lähti taas hieman valmiimpi ja fiksumpi jungmannikokelas.

Satamakrouvin merenkulkijat muodostivat samanhenkisten heimon, joka jakoi osaamisensa ja oivaluksensa toistensa kanssa. Tiedon jakaminen ja jalostaminen yhdessä hyödytti kaikkia. Jokainen tiesi, että merenkulkijaksi kasvetaan merta kulkemalla. Toki kirjanoppikin kuului asiaan ja kuivan maan karttahaarjoitukset. Keltanokat meriupseerioppilaat osasivat purjehtia teoriassa, merikarhut meressä. Kun akatemian oppi ja pikipöskyjen hiljainen tieto yhdistettiin, laiva liikkui ja taas kaikki pääsivät ehjinä sataman krouviin jatkamaan opintojaan.

Ennen oli ennen. Nyt koulutuksessa puhutaan paljon yhteisöllisyydestä ja vertaistuen merkityksestä, mutta miksi näen joka päivä ja joka yö suuren joukon yksinäisiä, turhautuneita opiskelijoita, jotka vielä aamupuolella yrittävät luovia verkkoympäristön kryptisiä vesiä, navigoida yksin pimeässä. Ei

NAHKATEHTAAN kummitus

siitä yksin mitään tule! Sekstantti vaatii keskipäivän valoa ja avaran horisontin toimiakseen! Opiskelun idea on toveruudessa, samassa liemessä kiehuissa kurssikavereissa ja opponovissa opettajissa, jotka joutuvat yhä uudelleen perustelevaan opetuksensa merkitykset tässä ja nyt. Naamasta naamaan. Silloin voi syntyä se kuuluisa AHAA! -ilmiö, jopa lievää viisastumista.

En ollenkaan kyseenalaista verkko-opiskelun ansioita. Siinä on paljon hyvää. Kaikki eivät kuitenkaan koe olevansa verkossa kimpassa muiden kanssa, vaan eksesissä ja usein hyvin yksin. Väliön, aito vuorovaikutus ja kehonkielen viestintä puuttuu. Jopa luisevan ja puisevan kummituksen mielestä verkkokurssien siunauksellisuutta huokaillessamme unohtamme metodin ilmeiset puutteet. Se suosii hyviä kirjoittajia, natiiveja verkko-osajia mutta myös pikku vilunkipettereitä. Se aiheuttaa ahdistusta ei-niin-kirjallisesti-lahjakkaille mutta muuten täyspäisille. Se lisää syrjäytymisen riskiä huonosti tietotekniikkaan orientoituneille, aivan erityisesti kypsällä iällä itseään jatkosivistäville. Mitä vanhempana tartut verkkoon, sitä korkeampi kynnyksensä on selvitä ilman itsetuntovaurioita. Verkko on aina virtuaalinen; kurssikavereihin tutustuminen jää ulkokoh-taiseksi, vaikka intressi on yhteinen ja tärkeä. Naamakainolo on mahdollisuus omien vuorovaikutustaitojen kehittämiseen; kuuntelemisen oppimiseen ja omituistenkin mielipiteiden siedätyshoitoon. Nykyopiskelijan kiroit; yksinäisyys, masentuneisuus, sosiaaliset ongelmat eivät verkossa ratkea: kukaan ei huomaa, että nyt toverilla menee tosi huonosti. Kasvokkain siihen on sentään pienen pieni mahdollisuus.

Avoim yliopisto

OPINTO- TARJONTA 2013-2014

Ilmoittaudu pian!

Monipuolisesta opintotarjonnastamme löydät aina oikeat opinnot: osaamisen vahvistamiseen, tutkinnon tavoitteluun tai ammattitaidon täydentämiseen. Juuri nyt on oikea aika ilmoittautua mukaan:

HUMANISTISET AINEET

Introduction to Intercultural Communication 5 op, 50 €
Viestintä ja vaikuttaminen 5 op, 50 €

INFORMAATIOTEKNOLOGISET AINEET

Tietotekniikan perusopinnot 25 op, 250 €

Perusopintojen opintojaksot:

- Tietokone ja tietoverkot työvälineenä 2-4 op, 20-40 €
- Ohjelmointi 1, 6 op, 60 €
- Tietoverkot 3-5 op, 30-50 €
- Ohjelmointi 2, 8 op, 80 €
- Opetusteknologia 3 op, 30 €

Tietotekniikan aineopintojen opintojaksot:

- Algoritmit 1, 4 op, 40 €
- Johdatus ohjelmistotekniikkaan 3 op, 30 €
- Algoritmit 2, 4 op, 40 €
- Automaatit ja kieliopit 5 op, 50 €

KASVATUSTIETEELLISET AINEET

Aikuiskasvatustieteen perusopinnot 25 op,
Kokkola ja Vaasa, 250 €

Aikuiskasvatustieteen aineopinnot 38 op, 380 €

Erityispedagogiikan perusopinnot 25 op, 250 €

Erityispedagogiikan aineopinnot 35 op, 350 €

Kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen perusopinnot 25 op,

Kokkola ja Vaasa, 250 €

Kasvatustieteen aineopinnot 38 op, 380 €

Nuorisotutkimuksen perusopinnot 25 op, 250 €

Varhaiskasvatustieteen perusopinnot 25 op, 250 €

KIELI- JA VIESTINTÄOPINNOT

Academic Reading 3 op, 30 €

Interdisciplinary Communication Skills 3 op, 30 €

Kielenhuollon kurssi (itseopiskelukurssina) 3 op, 30 €

Kirjoitusviestinnän perusteet 3 op, 30 €

Tutkimusviestinnän verkkokurssi 3 op, 30 €

MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLISET AINEET

Matematiikan perusopinnot 25 op, 250 €

SPSS -kurssi 2 op, 20 €

SPSS -verkkokurssi 2 op, 20 €

Tilastomenetelmien peruskurssi 6 op, 60 €

YHTEISKUNTATIETEELLISET AINEET

Hyvä elämä ja etiikka 5 op, 50 €

Psykologian perusopinnot 25 op, 250 €

Psykologian aineopinnot 35 op, 350 €

Sosiaali- ja psykogerontologian opintokokonaisuus 25 op, 250 €

Sosiaalitytieteiden perusopinnot 25 op (sosiaalityö), 250 €

Sosiaalityön aineopinnot 60 op, 600 €

Tieteellisen toiminnan perusteet 3 op, 30 €

Tieteenteoriaa yhteiskuntatieteilijöille 5 op, 50 €

Opiskele joustavasti ja monimuotoisesti verkossa, vaikkapa kotikoneeltasi oman aikataulusi mukaan!

Tervetuloa! Löydät avoimen myös facebookista

KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUS

